

TĚHOTENSTVÍ VE SVÍZELNÉ SITUACI NECHTĚNÉ MATĚŘSTVÍ MGR. EVA HENDRYCH LORENZOVÁ

ESF II projekt Západočeské univerzity v Plzni
reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_056/0013239

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

NECHTĚNÉ MATEŘSTVÍ A PORODNÍ ASISTENCE

Jak se nás tato problematika dotýká?

- VAŠE DOSAVADNÍ ZKUŠENOSTI ...
- JAKÉ JSOU ASI NÁROKY NA PORODNÍ ASISTENTKU?
- Termín PROFESIONÁLNÍ OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE

PÉČE PORODNÍ ASISTENTKY O ŽENU NA PORODNÍM SÁLE, KTERÁ ODKLÁDÁ SVÉ DÍTĚ K ADOPCI...

ODLOŽENÍ DÍTĚTE...

NÁHRADNÍ MATKA...

NÁHRADNÍ VÝCHOVA DÍTĚTE

- V případě, že dítě nemůže vyrůstat ve vlastní rodně ☹
- Náhradní **rodinná** výchova x **ústavní** výchova
  - Co má přednost???

PROČ RODIČE NEPEČUJÍ O SVOJE DĚTI?

Nejčastější důvody:

- extrémně nízký věk rodičů
- citová nezralost
- duševní nemoc
- těžké zdravotní postižení dítěte
- neúnosná sociální situace
- alkoholismus a jiné závislosti
- těžké onemocnění či smrt rodičů
- negativní zkušenosti z vlastního dětství

Počet dětí žijících mimo vlastní rodinu/ 2015:

68% - Děti v náhradní rodinné péči (18 151)

23% - Děti v ústavních zařízeních (dětské domovy, výchovné ústavy, diagnostické ústavy) (6 058)

4% - Děti v dětských domovech pro děti do tří let (1 174)

3% - Děti v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou péči (778)

2% - Děti v domovech pro osoby se zdravotním postižením (677)

NÁHRADNÍ RODINNÁ VÝCHOVA

- Péče jiné osoby – opatrovník, poručník
- Adopce neboli osvojení
- Pěstounská péče (dlouhodobá x na přechodnou dobu)

ÚSTAVNÍ VÝCHOVA

- Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
- Kojenecké ústavy
- Dětské domovy pro děti do 3 let
- Dětská centra
- Diagnostické ústavy
- Dětské domovy se školou
- Výchovné ústavy
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením

ZRUŠENÍ KLOKÁNKŮ A KOJENECKÝCH ÚSTAVŮ?

KLOKÁNKY spravuje FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ

Problémy od roku 2013 ...

- Dluhy 120 milionů... dluhy na sociálních odvodech, pojištění zaměstnanců, výplatách, nové a nové prostory...
- Změna financování zaběhnutých finančních lhůt státního příspěvku
- Nově v kompetencích financování dle krajů
- Vláda neodhlasovala finanční podporu klokánek x dar prezidenta republiky
- Nový ředitel
- Zrušení či sloučení – z 28 na 20 klokánek

ADOPCE - OSVOJENÍ

Ročně v ČR osvojeno cca 500 dětí

Nejvyšší a nejvýhodnější typ náhradní rodinné péče – „rovné“ podmínky, jako dítě vlastní

ADOPCE – OSVOJENÍ

Dle zákona o rodině č. 94/1963Sb. §§ 63 až 77

- Nezletilé právně volné dítě
- Rozhoduje soud – zdravotní stav a motivace osvojitelů
- Příbuzenský vztah se všemi právními důsledky
- Zápis v matrice
- Zaniká příbuzenský vztah s biologickou rodinou (právně)

PRÁVNĚ VOLNÉ DÍTĚ ...

Rodiče zemřeli

Zbavení rodičovské zodpovědnosti

Nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu

- Souhlas poručníka

Souhlas rodičů (i nezletilého)

- Nejdříve šest týdnů po narození dítěte
- Odvolat ho lze jen do doby, než je dítě umístěno do péče budoucích osvojitelů

Rozhodnutí o nezájmu rodičů

ROZHODNUTÍ O NEZÁJMU RODIČŮ ...

6 měsíců neprojevili opravdový zájem

- Pravidelně nenavštěvovali
- Neplnili pravidelně a dobrovolně vyživovací povinnost
- Neprojevují snahu upravit si rodinné a sociální poměry, tak aby se mohli ujmout péče

Nejméně po dobu 2 měsíců po narození neprojevili žádný zájem

- Ačkoliv jim nebránila závažná překážka

Je-li dítě schopno posoudit osvojení, pak jeho souhlas

ROZHODNUTÍ O NEZÁJMU RODIČŮ ...

- Rozhoduje soud v samostatném řízení
- Týká se i nezletilých rodičů
- Rodič je účastníkem řízení
- Návrh podává orgán sociálně právní ochrany dětí nebo rodič
- K zájmu o dítě projevenému po podání návrhu se nepřihlíží

DALŠÍ INFORMACE ...

- Probíhá-li řízení o určení otcovství na návrh muže, který tvrdí, že je otcem, pak nelze dítě osvojit
- Osvojit lze i dítě handicapované, ale soud zjišťuje zdravotní stav a seznamuje s ním osvojitele
- Příjmení po osvojiteli
- Pozměnit lze i křestní jméno, případně rodné číslo (za lomítkem)

OSVOJITEL DÍTĚTE

- Zletilá fyzická osoba
- Způsobilá k právním úkonům
- Zaručuje, že osvojení bude k prospěchu dítěte i společnosti
- Přiměřený věkový rozdíl (25 – 35 let) – ale zákon nespecifikuje
- Individuální posouzení
- Manželé (společné osvojení) nebo osamělá osoba (muž i žena)

OSVOJENÍ ZRUŠITELNÉ/NEZRUŠITELNÉ

Pokud se osvojitelé nechtějí nebo nemohou starat o dítě

- Svěření do náhradní rodiny
- Do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
- Ústavní výchova

Osvojení zrušitelné/I. stupně

- Osvojitelé nejsou zapsáni v matrice
- Může být zrušeno z vážných důvodů na návrh osvojitelů či osvojence
- Může být soudem změněno na nezrušitelné

Osvojení nezrušitelné/II. stupně/plné

- Jen dítě starší 1 roku
- Nelze zrušit
- V matrice jsou zapsáni osvojitelé
- Zápis o původních rodičích je v poznámce
- Zletilé dítě může do matriky nahlídnout

PŘÍMÁ – OTEVŘENÁ ADOPCE

Rodiče svěřují dítě konkrétním známým osvojitelům

- Zprostředkují rodiče
- Osoba dítěti příbuzná nebo blízká

Stát tento způsob adopce nezprostředkovává

ANONYMNÍ OSVOJENÍ/NEPŘÍMÁ ADOPCE

- Je-li dítě právně volné
- Zprostředkování zajišťují KÚ a MPSV dle zákona 359/1999Sb. O sociálně právní ochraně dětí

Anonymita v zájmu dítěte

- Hrozba zasahování do výchovy
- Vydírání/napadání osvojitele

Negativem je někdy dlouhé čekání na právní uvolnění v ústavní péči (i 2 až 3 roky)

KDO MÁ ŠANCI NA OSVOJENÍ ....

- Nejmenší děti - kojenci a batolata
- Zdravé děti
- Holčičky
- Jedno dítě x sourozenci
- Bez známek romského etnika

- ČR v roce 2000 ratifikovala Úmluvu o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (tzv. Haagskou úmluvu):
  - České děti mohou být osvojené do ciziny a obráceně
  - Podmínkou je „neudatelnost“ dítěte k osvojení v ČR
  - Statistika z roku 2009:
    - Celkem osvojeno 28 dětí
      - 9 do Itálie
      - 7 do Dánska
      - 6 do Švédska
      - 5 do Německa
      - 1 do Francie

CESTA ZA DÍTĚTEM ...

1. OBDOBÍ PŘÍPRAVY

- První kontakt osvojitelů s úřady, sepsání žádosti, návštěva osvojitelů v domácím prostředí

2. OBDOBÍ POSUZOVÁNÍ

- Posouzení žadatelů – sociální pracovnice, psycholog. Snaha vidět širší rodinu – víkendové pobyty, modelové situace, interakce
- Vzdělávání se – informace o výchově a péči o dítě, **asi 30% medicínské otázky** (vývoj dítěte, péče o nemocné dítě, zátěž v biologické rodině), **50% psychologické otázky** (potřeby dětí, role rodiče, řešení krizových situací).

3. OBDOBÍ OČEKÁVÁNÍ

- Záleží na požadavcích rodičů na děti, někdy se čeká i 5 let.

4. PŘEVZETÍ DÍTĚTE

- Žadatelé jsou pozváni na příslušný Krajský úřad, kde jim je oznámeno, že se mohou stát osvojiteli
- Důležité jsou pravdivé a úplné informace o dítěti
- Seznámení se s dítětem – buď rodiče dochází za dítětem do ústavní péče nebo je s nimi v rodině a za nimi chodí kontroly

PĚSTOUNSTVÍ ...

„Pěstouni jsou lidé, kteří se rozhodnou přijmout k sobě do rodiny nevlastní dítě a věnovat mu stejné množství pozornosti, lásky a péče, jako by bylo jejich vlastní. To je ostatně jednou z tradičních charakteristik pěstounských rodin – mají zpravidla také vlastní děti a jejich hlavní motivací tak není uspokojování rodičovských potřeb.

Jsou to lidé, kterým nechybí zdravá dávka odvahy i nadání vstoupit do neznámých vod náhradní rodinné péče, která je mnohdy mnohem komplikovanější, než výchova vlastních potomků.“

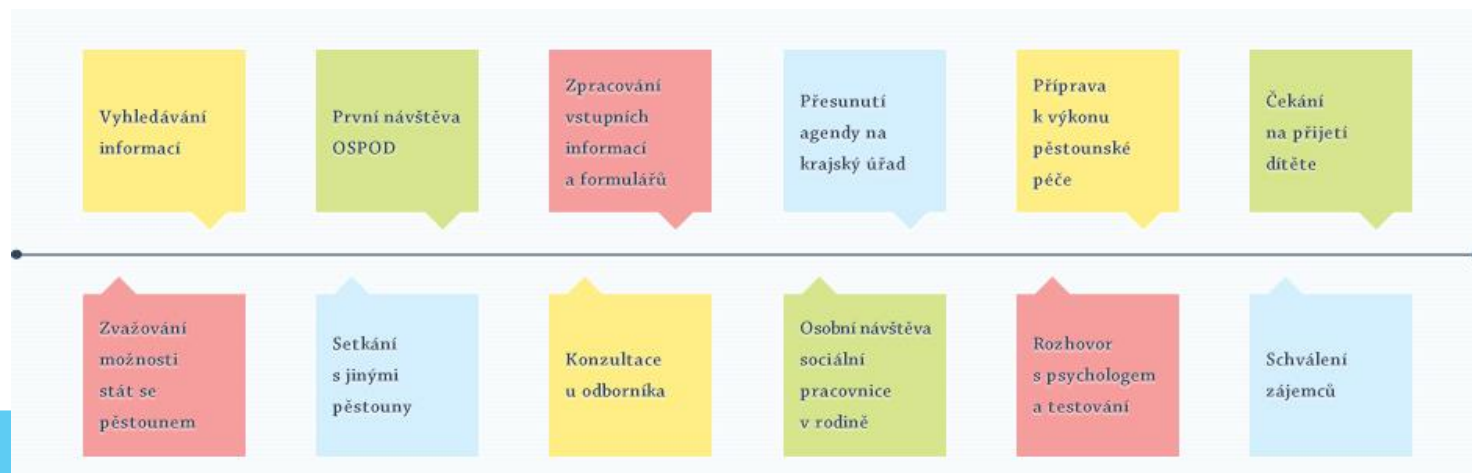
MOTIVACE PĚSTOUNŮ ...

Proč se lidé stávají pěstouny?

- „Chtěli jsme nabídnout pomoc potřebnému dítěti.“
- „Chceme předat své zkušenosti, podílet se na rozvoji dítěte.“
- „Pěstounství dává našemu životu smysluplnost.“
- „Naše děti již odrostly a my máme ještě dost sil.“
- „Měli jsme ještě ‚volné místo u stolu‘.“
- „Máme zkušenosti s prací s dětmi a baví nás.“
- „Vyrůstali jsme v početné rodině, chceme takovou mít také.“
- „Chceme pomoci potřebnému dítěti vyrůstat v rodině.“
- „Měli jsme hezké dětství a chceme tento dar předat dál.“
- „Vyrůstali jsme sami v pěstounské rodině, je to pro nás normální.“
- „Nechtěli jsme nečinně přihlížet osamění ohrožených dětí.“
- „Pěstounství je pro nás smysluplná profese a životní poslání.“

PĚSTOUNSTVÍ...

- Asi 5 z 1000 v ČR lidí by bylo ochotno stát se pěstounem cizího dítěte
- Ročně v ČR okolo 520 žádostí o pěstounskou péči
- Více na: **hledamerodice.cz**
  - Příručka JÁ, PĚSTOUN

KDO MŮŽE BÝT PĚSTOUNEM?

- Zletilá osoba
- Trvalé bydliště v ČR
- Schopnost rodičovské péče a výchovy dítěte
- Pěstoun má právo dítě zastupovat a spravovat jeho záležitosti je v běžných záležitostech.
- V ČR je více než 70% pěstounů příbuznými dítěte, nejčastěji jde o prarodiče
- Povinnost se pravidelně (ročně) vzdělávat v péči o dítě, návštěva komunit a sdílení zkušeností

Nejčastější otázky?

- Finanční odměna ???
- Požadavky na dítě ???
- Za jak dlouho po podání žádosti je možné mít v péči dítě ???

FINANČNÍ ZÁLEŽITOSTI PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Odměna pěstouna

Odměna je projevem společenského uznání osoby pečující o cizí dítě v pěstounské péči. Nárok na odměnu má osoba pečující o dítě a také osoba v evidenci, tedy pěstoun na přechodnou dobu.

Počet dětí v pěstounské péči

Měsíční odměna pěstouna v Kč

Odměna pěstouna

1 dítě	8 000
2 děti	12 000

Odměna pěstouna v dalších případech

3 děti	20 000
4 děti	24 000
1 dítě závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II, III, IV	20 000
2 děti závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II, III, IV	24 000
4 děti, z toho jedno závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II, III, IV	32 000
každé další dítě	+ 4 000

Odměna pěstouna na přechodnou dobu

od zařazení do evidence v době před přijetím dítěte	20 000
po přijetí 1 a více dětí	20 000
po přijetí 1 a více dětí závislých na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III, IV	24 000

Příspěvek při převzetí dítěte

Jedná se o jednorázovou dávku, jejímž účelem je přispět na nákup potřebných věcí pro dítě, přicházející do náhradní rodinné péče. Výše příspěvku je stanovena pevnými částkami podle věku dítěte od 8 do 10 tisíc Kč.

Věk dítěte	Příspěvek při převzetí dítěte v Kč
do 6 let	8 000
6–15 let	9 000
15–26 let	10 000

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nárok na dávku má dítě svěřené do pěstounské péče a po jejím skončení (po 18. roce věku) nejdéle do 26 let, zůstane-li dítě nezaopatřené a ve společné domácnosti s bývalým pěstounem.

Výše příspěvku v Kč na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči za kalendářní měsíc

Věk dítěte	Příspěvek v Kč
do 6 let	4 500
6–12 let	5 500
12–18 let	6 350
18–26 let	6 600

Jde-li o dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí příspěvek na úhradu potřeb dítěte za kalendářní měsíc:

Věk dítěte	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost)	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost)
do 6 let	4 650	5 550	5 900	6 400
6–12 let	5 650	6 800	7 250	7 850
12–18 let	6 450	7 800	8 300	8 700
18–26 let	6 750	8 100	8 600	9 000

DOPORUČENÉ DALŠÍ ZDROJE ...

Adopce.com

Zákon č. 359/ 1999 Sb. – Sociálně-právní ochrana dětí

Podpořeno z prostředků MPS odboru rodiny a dávkových systémů

DOMUS - Centrum pro rodinu, o.s.
Vás srdečně zve na besedu

**PĚSTOUNSKÁ PÉČE -
ŠANCE PRO DĚTI I PRO VÁS**

Příběhy pěstounů
informace, odpovědi na Vaše otázky
v oblasti náhradní rodinné péče

KDY : 8. 12. 2011 od 17 HODIN
KDE : nekuřácká kavárna JINÝ SVĚT
náměstí Generála Píky 5, Plzeň

Těší se na Vás tým pracovníků náhradní rodinné péče

vstup volný

